

Nr 40.

Utlåtande med anledning av väckta motioner om åtgärder till fiskerinäringens främjande m. m.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 47 av herr Nilzon, Ivar, m. fl. och II: 55 av herr Svensson i Stenkyrka m. fl. har yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning om åtgärder till fiskerinäringens främjande i enlighet med i motionerna närmare angivna syften.

Vidare har i de likaledes till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 92 av herr Björnberg och II: 120 av herr Svensson i Kroks-
torp m. fl. hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära översyn och utredning rörande statliga hjälpåtgärder för fiskare vid förlust av fiskredskap.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

Över motionerna har särskilda yttranden inhämtats.

Sålunda har yttranden avgivits med anledning av motionerna I: 47 och II: 55 av fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök — efter hörande av Sveriges fiskares riksförbund — och statens jordbruksnämnd.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök har i sitt den 27 februari 1953 dagtecknade yttrande sammanfattningsvis framhållit, att utredningar beträffande vissa frågor rörande fiskerinäringen kan anses önskvärda men att vad som framför allt nu behövs för att stödja denna näring är påtagliga, konkreta åtgärder i form av nya eller ökade medelsanvisningar för fiskeriändamål. Såsom stöd härför har styrelsen anfört i huvudsak följande.

I motionerna I: 47 och II: 55 framföres önskemål om stödåtgärder på ett flertal olika områden inom fiskerinäringen.

Sålunda pekas bland annat på nödvändigheten av intensifierad forskning rörande fiskförekomsten särskilt förekomsten av strömming och lax. Vad särskilt laxförekomsten beträffar är denna sedan flera år föremål för en ingående undersökning, som ledes av den helt med medel tillskjutna av olika vattenkraftsintressenter arbetande vandringsfiskutredningen. Vad andra fiskarter i havet angår så bedrivs undersökningar rörande dem huvudsakligen vid fiskeristyrelsens havsfiskelaboratorium i Lysekil och med styrelsens undersökningsfartyg. Som styrelsen vid flera tillfällen framhållit är de resurser såväl i fråga om personal som fartyg och annan utrustning, som står till styrelsens förfogande för dessa undersökningar, otillräckliga. Styrelsen vill i detta sammanhang särskilt framhålla de förslag rörande anskaffande av ett nytt undersökningsfartyg, som styrelsen efter av Kungl. Maj:t anbefalld utredning avgav den 9 augusti 1951. På här ifrågavarande område

föreligger knappast större behov av ytterligare utredningar; däremot erfordras anvisande av medel i rimlig utsträckning med ledning av redan befintliga utredningar och förslag.

I motionerna framhålles vidare önskvärdheten av att fiskarnas försäljningsföreningar kan med statens medverkan erhålla lån på förmånliga villkor för anordnande av lagring i marknadsutjämningsyfte. Med anledning härav får styrelsen erinra om att dylika lån sedan länge tilldelats fiskarorganisationer ur det under Fonden för låneunderstöd uppförda anslaget till Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Det övervägande flertalet av fiskarnas försäljningsorganisationer torde ha erhållit lån ur denna fond (fiskberedningslån) och åtskilliga fryshus, kylhus, salterier m. m. har uppförts med stöd av dessa lån. Att ej ännu flera sådana lån utdelats beror till stor del på den statliga begränsningen av byggnadsverksamheten. Ej heller i fråga om nu ifrågavarande stödåtgärder synes alltså någon utredning påkallad.

Motionärerna finner det angeläget, särskilt ur säkerhetssynpunkt, att fiskebåtarna mera allmänt förses med tillfredsställande radioutrustning och anser, att de bidrag för detta ändamål, som utgår ur reservationsanslaget till Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation, är otillräckliga. För närvarande utgår bidragen ur detta anslag med 600 kronor för varje anläggning. För budgetåret 1952/53 har för ändamålet anvisats 25 000 kronor. Enligt uppgift från telegrafverket kan ännu ett fåtal radiotelefoner för fiskebåtar levereras till ett pris av 4 400 kronor. Sedan dessa tagit slut torde priset för en dylik sändare komma att bli 5 500 eller 5 600 kronor.

De flesta större fiskebåtarna vid västkusten har redan radiotelefon och åtskilliga båtar på sydkusten är också försedda med sådan utrustning. De flesta båtarna vid ostkusten är för små för att kunna förses med radiotelefon. På åtskilliga ostkustbåtar, däribland i synnerhet en del laxfiskebåtar, skulle dock telefon kunna installeras. För närvarande är emellertid kostnaden för en dylik åtgärd alltför stor för dessa båtar. Statsbidraget täcker ju nu endast en mycket ringa del av anskaffningskostnaden. Fiskeristyrelsen förordar därför, att bidragen ur ifrågavarande anslag åtminstone fördubblas till 1 200 kronor och att i konsekvens härmed anslaget till Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf eller radiotelefonstation ökas till 50 000 kronor.

Med anledning av vad i motionerna framhålles rörande fiskets försäkringsfrågor hänvisar fiskeristyrelsen till sitt yttrande över motionerna I: 92 och II: 120, för vilket redogöres i det följande.

Beträffande vad i motionerna anföres i fråga om statsunderstöd till uppförandet av vid fiskets utövande nödiga bostäder får fiskeristyrelsen hänvisa till sitt denna dag avgivna yttrande över de likalydande motionerna I: 342 och II: 411.

I vad slutligen motionärerna framhåller beträffande ny prövning av frågan om byggande av fiskehamnar vill fiskeristyrelsen vitsorda behovet av en översyn av byggnadsprogrammet för fiskehamnarna, vilken nödvändiggjorts genom den betydande eftersläpning, som föreligger beträffande detta program. Betydligt nödvändigare är emellertid att medel ställes till förfogande, så att det uppenbara och skriande behov av förbättrade fiskehamnar, som för närvarande föreligger, åtminstone i någon mån kan tillfredsställas.

Sveriges fiskares riksförbund har i sitt till fiskeristyrelsen avgivna yttrande uttalat, att med hänsyn till att de viktigare av fiskets problem kan anses

vara i stort sett klarlagda en större allmän utredning för närvarande icke är erforderlig. Enligt förbundet synes det vara mera nödvändigt att i tidigare utredningar föreslagna åtgärder och förbättringar snarast bli förverkligade. Dock skulle en översyn av den statsunderstödda fiskredskapsförsäkringen enligt förbundets mening kunna vara motiverad, eftersom anslutningen till densamma icke blivit av större omfattning. Likaså anser förbundet, att laxfisket i Östersjön lämpligen kan göras till föremål för en närmare granskning i enlighet med de synpunkter, som förbundet framlagt i en till Kungl. Maj:t avlämnad framställning, dagtecknad den 1 november 1952. Förbundet anför i sitt yttrande vidare i huvudsak följande.

Förbundet anser sig kunna instämma i de i motionerna framförda synpunkterna beträffande fiskets stora betydelse. Ur folkförsörjningssynpunkt är det för det första angeläget att fiskets kapacitet såsom produktionsfaktor bibehålles och om möjligt förbättras. Särskilt nödvändigt är att beredskapssynpunkten beaktas så att tillförseln av fisk kan fortgå om vårt land av någon anledning skulle avstängas från livsmedelstillförsel utifrån. Det kan erinras om fiskets insatser i detta avseende under åren 1940—1945. För det andra har fisket såsom förvärvskälla en stor betydelse och det bör framhållas att även yrkesfiskarnas familjemedlemmar är direkt beroende av fiskets lönsamhet. Därigenom blir den i motionerna lämnade uppgiften om fiskarbefolkningens storlek omedelbart fyra gånger större. Det kan beräknas att densamma troligen överstiger 60 000 personer. Flera andra synpunkter på fiskets betydelse kan anföras. Men det kan kanske vara tillräckligt att utöver det nyssnämnda erinra, dels om dess betydelse ur försvarssynpunkt och dels om dess indirekta betydelse, som består i att det i hög grad ger sysselsättning även åt handel, industri och transportväsen.

På grund av sin egenart som näringsgren kan fisket sägas vara i stort behov av omvårdnad och stödåtgärder från statens sida så att den av Kungl. Maj:t och riksdagen godkända målsättningen för fiskeripolitiken må kunna förverkligas. Denna målsättning innebär, enligt uttalande av föredragande statsrådet i propositionen nr 96 till 1952 års riksdag, att fiskerinäringens utövare skall ha samma möjligheter som andra befolkningsgrupper att vid rationella produktionsförhållanden uppnå en skälig levnadsstandard och erhålla sin del i den allmänna välförhållanden utvecklingen.

I fråga om vilka statliga stödåtgärder, som bör vidtagas i dagens läge med sjunkande lönsamhet och svårbemästrade avsättningsförhållanden för fisket, synes emellertid föreligga olika uppfattningar. I motionerna framhållas vissa problem såsom särskilt aktuella, nämligen laxfisket i Östersjön, fiskredskapsförsäkring, anskaffande av radioanläggningar, båthus och sjöbodar, utbyggande och förbättringar av fiskehamnarna samt avsättningsproblemen. I anslutning härtill hemställer motionärerna om en skyndsamt utredning om åtgärder till fiskerinäringens främjande i enlighet med motionens syfte.

Förbundet anser sig böra erinra om att under senare år ett flertal utredningar i en del viktiga frågor för fisket genomförts. I sina betänkanden har respektive sakkunniga också föreslagit en del åtgärder, som dock i stor utsträckning ännu icke kunnat förverkligas. Av åsyftade utredningar kan särskilt framhållas 1945 års fiskeritutredning (SOU 1947: 2), 1944 års fiskehamnsutredning (SOU 1947: 63), Fiskredskapsförsäkringsutredningen (SOU 1947: 62), Fiskebåtsförsäkringsutredningen och den s. k. vandringsfiskeritutredningen. Därutöver kan nämnas den pågående fiskhandelsutredningen, som förväntas lämna sitt betänkande under detta år.

Statens jordbruksnämnd har i yttrande den 20 februari 1953 uttalat sig endast beträffande de delar i motionärernas förslag, som mera direkt faller inom nämndens verksamhetsområde. Nämnden berör till en början frågan om fiskets lönsamhet, särskilt vad beträffar ostkustfisket, och anför härom i huvudsak följande.

Av de åtgärder, som statsmakterna vidtagit för att förbättra fiskets lönsamhet, intager de av jordbruksnämnden administrerade pris- och handelsregleringarna på fisk en särställning. De allmänna grunderna för prisregleringarna på fisk återfinnes i propositionen nr 232/1946 och har sedermera — i huvudsak oförändrade — förnyats på ett år i sänder. Utförligare direktiv har med utgångspunkt från förslag från 1945 års fiskeritutredning (SOU 1947:2) meddelats i propositionen nr 48/1948. Senaste direktiv föreligger i propositionen nr 96/1952. Bestämmelser om handelsreglering på fisk finnes intagna i förordningen den 30 maj 1952, nr 320, om viss reglering av handeln med fisk, m. m.

Nämnden har uppmärksammat, att i motionerna icke ifrågasättes någon utvidgning av det statliga stöd, som grundas på ovannämnda bestämmelser om handels- och prisreglering på fisk. Även nämnden är av den uppfattningen, att det icke är möjligt att på denna väg nå en varaktig förbättring av fiskarnas levnadsstandard. På längre sikt kan endast en fortsatt rationalisering av fisket leda till målet.

I motionerna har framhållits, bland annat, att sedan tidigare delen av 1940-talet lönsamheten inom särskilt ostkustfisket undan för undan minskat genom fångstbortfall i fråga om strömming men även lax, samt att på grund härav vid norra Östersjön och Bottenhavet en övergång skett från fiskaryrket till andra mera lönande yrken. I anslutning härtill har vissa fångstsiffror redovisats för Gotlands vidkommande. För att belysa fångstutvecklingen inom ostkustfisket ävensom de förändringar, som skett be-

År	Antal		Totalfångst		Därav			
	Yrkesfiskare	Binäringsfiskare	Totalfångst		Strömming		Lax	
			Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.	Ton	1 000 kr.
<i>Hela ostkusten</i>								
1940/45	5 661	6 975	36 702	26 756	30 451	16 615	445	2 579
1946	5 701	6 338	29 411	22 860	22 947	11 788	1 096	4 272
1947	5 423	6 210	22 183	20 408	15 436	9 044	911	4 242
1948	5 099	6 261	25 196	23 649	17 571	11 555	859	4 562
1949	4 851	6 262	27 292	22 717	19 717	10 808	843	4 617
1950	4 479	5 974	27 775	22 629	19 345	9 315	960	4 863
1951 ¹	4 114	5 866	27 781	24 926	19 011	11 344	792	4 649
<i>Gotland</i>								
1940/45	383	779	2 486	1 908	1 812	948	91	494
1946	433	694	1 591	2 103	738	340	346	1 301
1947	407	677	1 175	1 616	437	235	219	915
1948	414	679	1 542	2 019	653	353	236	1 183
1949	358	682	1 706	2 024	822	381	254	1 195
1950	357	607	1 437	1 875	474	219	278	1 239
1951 ¹	285	596	1 938	2 033	632	328	209	1 103

¹ Siffrorna är preliminära.

träffande antalet yrkes- och binäringsfiskare på ostkusten har nämnden i vidstående tablå för dels hela ostkusten och dels Gotland redovisat visst siffermaterial, som grundas på uppgifter hämtade ur SOS Fiske.

Av siffermaterialet framgår, bland annat, att under åren efter krigsslutet en successiv minskning skett av antalet yrkes- och binäringsfiskare på ostkusten. För hela ostkustens vidkommande har antalet yrkesfiskare mellan åren 1940/45 och 1951 minskat med närmare 30 procent, medan motsvarande minskning beträffande binäringsfiskarna stannat vid cirka 15 procent. Av tablå framgår vidare, att 1951 års strömmingsfångst på ostkusten understigit medelfångsten 1940/45 med drygt 35 procent, för vilken minskning dock i någon mån kompensation erhållits genom ökade fångster av andra fiskslag. Mot bakgrunden av denna produktionsminskning finner nämnden det, gentemot vad motionärerna anfört, helt naturligt, att en övergång skett från fiskaryrket till andra mera lönande yrken. Å andra sidan understryker minskningen motionärernas åsikt om angelägenheten av att genom statens försorg en intensifierad forskning bedrivs för utrönande av de möjligheter, som kan föreligga att förbättra fisket efter strömming och lax.

Jordbruksnämnden går därefter in på de i motionerna berörda frågorna beträffande fiskets avsättning, redskapsförsäkringen inom fisket och utbyggnaden av fiskehamnar. Härom anför nämnden i huvudsak följande.

Vad angår avsättningen av fisk har ett flertal åtgärder från statsmakternas sida vidtagits för att underlätta avsättningen såväl vid export som vid försäljning på den inhemska marknaden. Hit hör, bland annat, de med stöd av särskilda kungörelser utfärdade bestämmelserna om kvalitetskontroll vid export av viss beredd fisk och om beredning och inläggning m. m. av salt strömming, avsedd för försäljning inom riket. Av andra åtgärder, som vidtagits för att främja avsättningen på exportmarknaden, må nämnas den centralisering av fiskexporten till särskilda organ, vilken genomförts såvitt gäller länder med centraliserad import, ävensom inrättandet av en särskild befattnings för stödjandet av fiskexporten. Av betydelse för avsättningen av svenskfångad fisk på den inhemska marknaden är den importreglering på fisk, som för närvarande upprätthålles. Beträffande statliga åtgärder i övrigt, som är ägnade att öka fiskavsättningen inom landet, må erinras om de möjligheter, som enligt kungörelsen den 11 maj 1934, nr 138, (ändr. SFS 314: 1948) föreligger att erhålla statslån på förmånliga villkor för en rationalisering och utvidgning av distributionen av fisk. För ekonomisk förening av fiskare med uppgift att befordra avsättningen av medlemmarnas fångster kan statslån vidare beviljas även för andra åtgärder avsedda att främja beredning, förvaring och avsättning av fisk, exempelvis för uppförande av för fiskerinäringen behövligen anläggningar, såsom fryshus. I vad mån med stöd av ifrågakarande föreskrifter statslån kan ifrågakomma för täckande av kostnader i samband med fryshuslagring av fisk, torde få bli beroende av Kungl. Maj:ts prövning efter ansökan i vederbörlig ordning. Erinras må i detta sammanhang, att regleringsföreningarna Ostkustfisk, Västkustfisk och Sydkustfisk för sin verksamhet på förmånliga villkor åtnjuta betydande statliga rörelsemedel, i form av lån och riksbankskrediter, med hjälp av vilka medel föreningarna, bland annat, ombesörjer lagerhållning av fisk.

I fråga om lösningen av de problem, som sammanhänger särskilt med redskapsförsäkringen inom fisket, har nämnden uttalat sig i sitt yttrande över motionerna I: 92 och II: 120 i det följande.

Beträffande frågan om utbyggnaden av fiskehamnar utgår nämnden från att denna så planeras, att förutsättningar finnes för att hamnarna kan ekonomiskt utnyttjas av fiskarna på ett tillfredsställande sätt. Å andra sidan måste naturligtvis beaktas, att allmänna ekonomiska intressen icke åsidosättes vid planeringen.

I anslutning till motionernas hemställan, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning om de åtgärder, som erfordras för att trygga fiskarnas utkomstmöjligheter, framhåller jordbruksnämnden bland annat följande.

I särskilda skrivelser till nämnden har, i anslutning till de överläggningar, som under den senaste tiden ägt rum angående den fortsatta pris- och importregleringen på fisk, från såväl fiskarhåll som från fiskhandelns och konservindustriens sida förslag framlagts om verkställande av liknande utredningar. Föreningen Ostkustfisk har sålunda anhållit, bland annat, att en utredning måtte verkställas för klarläggande av fiskarnas, närmast då strömmingsfiskarnas, inkomstförhållanden och i vad mån den i proposition nr 48/1948 angivna målsättningen för de prisreglerande åtgärderna uppnåts. Skulle den av föreningen Ostkustfisk begärda utredningen visa, att målsättningen för de prisreglerande åtgärderna ej uppnåts, hemställer föreningen att åtgärder vidtages för densammnas förverkligande. Förslaget från fiskhandelns och konservindustriens sida innebär, att en allsidig utredning igångsättes rörande den fortsatta fiskepolitikens utformning under hänvisning närmast till att man inom ramen för ett i huvudsak på prisreglering baserat stöd till fisket icke torde nå fram till en skälig standard för dess utövare. Utredningen har föreslagits i samband med att inom nämnden väckts förslag om utfärdande av en särskild importförfattning beträffande fisk, vilken, enligt förslagsställarnas mening, skulle komma att ge ny »sanktion» åt det nuvarande, på förordning nr 320: 1952 grundade prisreglerings-systemet rörande fisk.

Nämnden konstaterar, att motionärernas förslag är avsett att tillgodose samma syften som de av föreningen Ostkustfisk och de av handeln och konservindustrien framställda förslagen.

Över motionerna I: 92 och II: 120 har yttranden på begäran avgivits av *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* — efter hörande av *Sveriges fiskares riksförbund* — och *statens jordbruksnämnd*.

I sitt den 27 februari 1953 dagtecknade yttrande har *fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök* anfört i huvudsak följande.

Motionärerna framhåller, att de stränga villkor, som för närvarande uppställas för erhållande av ersättning för förlust av fiskredskap gör, att anslaget för lämnande av dylika ersättningar icke utnyttjas samt att behov föreligger att vid stora redskapsförluster erhålla krediter för anskaffande av nya redskap. Då staten vid förra årets stora skador å skörden bistått jordbrukarna vore det naturligt, att fisket, som bär sin andel av livsmedelsförsörjningen, anser sig ha rätt att fordra samma tillgodoseende av rimliga anspråk. Motionärerna finner det därför välmotiverat, att riksdagen ger till känna sitt beaktande av fiskerinäringens svårighet vid inträffande katastrofer genom att hos Kungl. Maj:t påkalla dels översyn av de bestämmelser, som gäller för erhållande av bidrag till fiskare vid förlust av fiskredskap, dels utredningen om hjälp genom stödlån vid dylika förluster. Då enligt fiskeristyrelsens anslagsäskande till 1953 års riksdag någon anslutning bland

fiskarna till den statsunderstödda fiskredskapsförsäkringen ännu icke hade kommit till stånd och det icke heller syntes troligt, att en mera allmän anslutning till densamma komme att ske inom den närmaste framtiden, vore enligt motionärernas åsikt en översyn av grunderna för denna fiskredskapsförsäkring också påkallad.

Nu gällande direktiv för lämnande av ersättning till fiskare för förlust av fiskredskap återfinnes i departementschefens av riksdagen godkända uttalande i prop. nr 77/1935. I detta uttalande säges bland annat, att beträffande grunderna för verksamhetens bedrivande torde böra gälla, att envar fiskare, som genom förlust av eller skada å fiskredskap befinnes ha råkat i nödställd belägenhet, bör äga möjlighet att efter ansökan hos Kungl. Maj:t utfå ersättning med visst belopp. En förutsättning härför bör givetvis dock vara att förlusten eller skadan icke är att hänföra till försummelse eller vårdslöshet från sökandens sida. Uppenbart är också, att ersättning ej bör utgå för sådan skada eller förlust, som normalt sammanhänger med redskapens användning. Ersättning torde som regel icke böra utgå, därest förlustens eller skadans värde understiger 50 kronor. Ersättningens belopp synes, liksom hittills, böra bestämmas till högst två tredjedelar av värdet. Av beloppet bör regelmässigt högst hälften lämnas såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet samt återstoden utgå såsom räntefritt lån med en amorteringstid av åtta år. Nu angivna grunder torde dock endast böra betraktas såsom normgivande.

Från och med budgetåret 1938/1939 utlämnas den del av ifrågavarande ersättningar som utgår i form av bidrag ur det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap, under det att den del av ersättningarna, som lämnas såsom lån, utgår ur den å kapitalbudgeten uppförda Statens fiskredskapslånefond. Det kan tilläggas, att ersättningar i vissa fall utgått endast i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet och att det även förekommer att ersättning helt lämnas såsom lån. Å såväl nämnda anslag som å fonden har sedan en följd av år funnits så stora behållningar, att medelstillskott icke ansetts behöfliga. Vid utgången av budgetåret 1951/52 var sålunda behållningen å anslaget 42 430 kronor och å fonden omkring 49 000 kronor. Under de första åren beviljades ersättningarna, såväl bidrag som lån, av Kungl. Maj:t. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 25 november 1949 bemyndigades länsstyrelserna att från och med den 1 januari 1950 — efter hörande av fiskeristyrelsen — pröva och avgöra ansökningar om dylika ersättningar enligt de i förenämnda proposition nr 77/1935 angivna riktlinjerna.

Under budgetåret 1944/45—1952/53 har i bidrag och lån beviljats följande belopp

Budgetår	Bidrag kronor	Lån kronor
1944/45	28 029	31 014
1945/46	23 277	33 787
1946/47	15 215	20 565
1947/48	7 230	10 055
1948/49	9 543	12 931
1949/50	22 343	24 854
1950/51	11 546	18 289
1951/52	7 870	10 160
1952/53 (t. o. m. 5/2 1953)	21 250	21 100

Antalet ersättningar har växlat mycket starkt, så t. ex. från 99 under budgetåret 1944/45 till 24 under budgetåret 1951/52. Dessa växlingar är givetvis beroende på de sämre eller bättre väderleksförhållanden, som varit

rådande, men även till icke ringa grad på konjunkturerna för fisket. Är konjunkturerna dåliga blir givetvis redskapsförluster svårare att bära för fiskarna. I stort sett kan sägas att antalet ansökningar om ersättning minskats, men att ersättningsbeloppen på grund av de starkt ökade priserna på fiskredskap i medeltal stigit. Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att det alldeles övervägande antalet ansökningar om ersättning hittills kunnat bifallas.

Vad beträffar försäkring av fiskredskap så var denna fråga föremål för statlig utredning så sent som år 1947. Nämnade år avgav nämligen fiskredskapsförsäkringsutredningen ett betänkande rörande fiskredskapsförsäkring (SOU 1947: 62). Delvis med ledning av detta betänkande avgav Kungl. Maj:t i proposition nr 70 till 1948 års riksdag vissa riktlinjer för en statsunderstödd försäkring av fiskredskap och föreslog riksdagen att för budgetåret 1948/49 under nionde huvudtiteln anvisa två förslagsanslag nämligen dels ett formellt anslag å 100 kronor till Fiskredskapsförsäkring: Bidrag vid försäkringsförluster dels 37 000 kronor till Fiskredskapsförsäkring: Organisationsbidrag. Dessa förslag godkändes av riksdagen. Genom kungörelsen den 15 oktober 1948 (nr 678) om statsbidrag till verksamhet för fiskredskapsförsäkring fastställdes närmare bestämmelser för verksamheten. Under budgetåren 1949/50—1951/52 uppfördes sedermera dessa anslag med respektive 10 000 kronor och 37 000 kronor för vart och ett av dessa år.

Den 15 september 1951 avgav särskilt tillkallade sakkunniga, som antagit benämningen fiskebåtsförsäkringsutredningen, betänkande (stencilerat) med förslag angående fiskebåtsförsäkring. I propositionen nr 34 till 1952 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t med anledning härav att å riksstaten för budgetåret 1952/53 skulle anvisas dels till Organisationsbidrag m. m. vid fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring ett förslagsanslag av 37 000 kronor dels till Bidrag vid förluster på grund av fiskredskapsförsäkring ett förslagsanslag av 10 000 kronor. Sedermera utfärdade Kungl. Maj:t kungörelsen den 6 juni 1952 (nr 473) om organisationsbidrag till ömsesidiga försäkringsbolag för fiskebåtsförsäkring.

Förenämnda anslag har hittills endast i mycket ringa grad utnyttjats. Vad försäkring av fiskebåtar beträffar synes emellertid goda förutsättningar finnas, att de åtgärder, som nu från statsmakternas sida vidtagits, skall medföra positiva resultat. Vad åter angår fiskredskapsförsäkringen synes enligt de upplysningar, som fiskeristyrelsen inhämtat från fiskeritjänstemän och fiskarorganisationer i olika delar av landet, intresset för denna verksamhet i allmänhet vara litet. Åtminstone gäller detta en försäkring efter nu gällande grunder. Anledningen härtill torde vara att man enligt de nu för försäkringen gällande grunderna har svårt att på förhand bedöma storleken av försäkringsavgifterna och därför fruktar att försäkringsvillkoren skulle bli allt för ekonomiskt betungande ävensom att administrationen av verksamheten blir svårskött.

Som en sammanfattning uttalar fiskeristyrelsen, att det knappast bör ifrågasättas, att nu gällande grunder för lämnande av ersättning för redskapsförluster väsentligen ändras vad beträffar bidrag utan återbetalningskyldighet. Däremot får det måhända anses rimligt, om direktiven uppmjukas beträffande beviljande av ersättning för dylika förluster i form av lån i så måtto, att sådana lån skall kunna utgå för att ersätta större redskapsförluster även om den som drabbats av sådan förlust icke därigenom råkat

i direkt nödställd belägenhet. Det bör framhållas, att en sådan ändring av direktiven vid handhavandet av understödsverksamheten lätt kan medföra svåra avvägningsproblem och konsekvenser som det är vanskligt att nu överblicka, varför en ingående utredning av frågan får anses nödvändig.

Vad fiskredskapsförsäkringen angår, så är det att döma av de undersökningar och uttalanden, som gjorts sedan riksdagen fattade beslut i ärendet, sannolikt att dylik försäkring enligt nu gällande grunder, utom möjligen inom områden med mycket enhetligt fiske eller där förhållandena i övrigt är särskilt gynnsamma, knappast kommer att kunna få större betydelse. Fiskeristyrelsen vill dock icke motsätta sig en förnyad utredning även rörande detta spörsmål, varvid särskilt försäkringsavgifternas avvägning synes böra ägnas särskild uppmärksamhet.

Sveriges fiskares riksförbund framhåller i sitt till fiskeristyrelsen ställda yttrande, att förbundet anser det vara behövt dels med en översyn av den statsunderstödda fiskredskapsförsäkringen och dels att bestämmelserna för bidrag ur fonden för förlust av fiskredskap omarbetas så att en uppmjukning sker i fråga om möjligheterna för fiskare att erhålla ersättning. Därvid anför förbundet i huvudsak följande.

Förbundet anser sig kunna instämma i de synpunkter, som framhålles i motionerna, och vill understryka att kostnaden för fiskredskap inklusive förluster av fiskredskap utgör en betydande del av fiskets driftskostnader. Därför skulle det enligt förbundets uppfattning vara värdefullt om en sådan försäkringsform, som kunde ge fiskarna möjligheter till betryggande försäkring av fiskredskapen, kunde komma till stånd. Förbundet vill emellertid erinra dels om det organisationsbidrag m. m. vid fiskebåts- och fiskredskapsförsäkring, som upptagits under punkt 152 i IX huvudtiteln och det bidrag vid förlust på grund av fiskredskapsförsäkring, som likaledes upptagits under IX huvudtiteln punkt 153 samt dels det anslag, som anvisats såsom bidrag för fiskare för förlust av fiskredskap m. m. under punkt 157 i IX huvudtiteln.

Slutligen har *statens jordbruksnämnd* i ett den 12 mars 1953 dagtecknat yttrande anfört, att nämnden anser det befogat, att fiskets utövare erhåller statligt stöd vid redskapsförluster av extra ordinär karaktär. Detta stöd synes i första hand böra erhålla formen av en av statsmakterna understödd fiskredskapsförsäkring. En förutsättning härför är dock, att grunderna för försäkringen kan så utformas, att en mera allmän anslutning till densamma kan vinnas. Nämnden har därför icke något att erinra mot att en undersökning göres om och under vilka förutsättningar en dylik försäkring kan komma till stånd. I vad mån nu förefintliga stödåtgärder i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet och räntefria lån är tillräckliga eller ej undandrager sig nämndens bedömande. Av denna anledning kan nämnden ej heller uttala sig om behovet av en översyn av de nu gällande bestämmelserna i ämnet.

Utskottet. I motionerna I: 47 och II: 55 har framhållits, att de svåra problem, som fiskets utövare för närvarande har att brottas med, motiverar att frågan om fiskerinäringens framtid lämpligen tages upp till prövning i hela

sitt sammanhang. Från denna utgångspunkt upptages i motionerna till diskussion ett flertal olika problem inom fiskerinäringen, vilka enligt motionärernas mening påkallar skyndsamt utredning om åtgärder från Kungl. Maj:ts sida. Bland de frågor, som därvid bör behandlas, hör enligt motionärerna fiskets lönsamhet och avsättning, anskaffande av radioutrustning för fiskebåtar, lånebidragsverksamhet beträffande för fiskerinäringens utövande nödvändiga byggnader, byggande av fiskehamnar samt fiskets försäkringsformer.

Vad till en början angår fiskets lönsamhet påpekas i motionerna, att den samma, särskilt vad beträffar ostkusten, sedan 1940-talet undan för undan avtagit på oroväckande sätt. Orsaken härtill torde enligt motionerna böra sökas i den minskade förekomsten av strömming och lax, vilka är de ekonomiskt betydelsefullaste fiskslagen för östersjöfisket. Motionärerna anser därför nödvändigt, att staten lämnar sitt stöd åt en intensifierad forskning på detta område. I likhet med motionärerna anser utskottet det angeläget, att staten medverkar till att en energisk forskning bedrivs för utrönande av de möjligheter, som kan föreligga att förbättra fisket efter lax och strömming. Emellertid får utskottet erinra om att ingående undersökningar beträffande laxförekomsten redan pågår under vandringsfiskutredningens ledning samt att därutöver inom jordbruksdepartementet igångsatts en förberedande undersökning rörande möjligheten att omlägga östersjöfisket i syfte att förhindra en minskning av de svenska laxbestånden. Härtill kommer, att en av det internationella havsforskningsrådet tillsatt kommitté beaktar frågan om laxbeståndet i Östersjön ävensom att överläggningar om åtgärder till skydd för laxfisket därstädes ägt rum och kommer att fortsättas mellan representanter för fiskare och fiskerimyndigheter i Sverige och Danmark. Beträffande andra fiskarter i havet, bland annat strömming, bedrivs forskning och undersökningar av havsfiskelaboratoriet i Lysekil och statens undersökningsfartyg. Enligt utskottets mening föreligger sålunda knappast större behov av ytterligare utredning på ifrågavarande område.

Vad härefter angår fiskets avsättningsproblem uttalas i motionerna, att denna fråga måtte bli föremål för ökat intresse från samhällets sida. Motionärerna understryker bland annat önskvärdheten av att staten måtte medverka till att fiskförsäljningsföreningarna skall kunna erhålla lån på förmånliga villkor för lagring av fisk i marknadsutjämnande syfte. Gentemot detta vill utskottet i likhet med de hörda remissinstanserna i ärendet framhålla, att från statsmakternas sida redan vidtagits ett flertal åtgärder för att underlätta avsättningen av fisk såväl vid export som vid försäljning på den inhemska marknaden. Vidare vill utskottet erinra om att de tre s. k. prisregleringsföreningarna Ostkustfisk, Västkustfisk och Sydkustfisk för sin verksamhet på förmånliga villkor åtnjuter betydande statliga rörelsemedel, i form av lån och riksbankskrediter, vilka medel föreningarna utnyttjat bland annat för lagerhållning av fisk. Utskottet får slutligen fästa uppmärksamheten på att 1951 års fiskhandelsutredning sysslar med problem rörande fiskets avsättning. Enligt vad utskottet inhämtat torde därjämte

inom kort särskilda sakkunniga komma att tillkallas för att verkställa översyn av riktlinjerna för prisregleringen på fiskets område. Under sådana omständigheter är enligt utskottets förmenande ej heller beträffande detta problem någon särskild utredning påkallad.

I motionerna framhålles vidare som ett angeläget önskemål, att bättre möjligheter skapas för fiskare i gemen att förse sina båtar med tillfredsställande radioutrustning, varigenom antalet olyckor skulle minska avsevärt. Kostnaderna för en dylik utrustning är emellertid för närvarande alltför höga för åtskilliga fiskare. Dessutom har enligt motionärerna det under anslaget Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation anvisade beloppet visat sig vara otillräckligt för att kunna tillgodose bidragsansökningarna. Som en utväg att sänka anskaffningskostnaderna för radioutrustning anges i motionerna, att staten medverkar till att en serietillverkning av radiosändare kommer till stånd. Fiskeristyrelsen har i sitt yttrande över motionerna förordat, att bidragen ur ifrågakvarande anslag skall åtminstone fördubblas till 1 200 kronor, till följd varav anslaget bör ökas från 25 000 kronor till 50 000 kronor. I likhet med motionärerna vitsordar utskottet den stora betydelse, som nyssnämnda bidrag har för fiskerinäringen närmast ur sjösäkerhetssynpunkt. Utskottet får emellertid erinra om att utskottet vid behandlingen av ifrågakvarande anslag under riksdagens vårsession biträdde Kungl. Maj:ts förslag om en oförändrad medelsanvisning av 25 000 kronor för ändamålet (utl. nr 1, p. 139). Riksdagen hade icke något att erinra häremot (r. skr. nr 9). Vid sådant förhållande finner utskottet för närvarande icke skäl att påkalla någon Kungl. Maj:ts åtgärd i denna fråga. Den utväg motionärerna anvisat, nämligen att genom serietillverkning av radiosändare förbilliga anskaffningskostnaderna för sådan utrustning, synes enligt utskottets mening lämpligen böra prövas genom enskilt initiativ utan statligt ingripande.

Såsom ett stort problem för fiskerinäringen betecknas i motionerna också lånebidragsverksamheten beträffande för fiskerinäringens utövande nödvändiga byggnader. Vad denna fråga angår får utskottet erinra om att spörsmålet så sent som vid detta års vårriksdag behandlats av utskottet. I sitt utlåtande nr 28 uttalade utskottet med anledning av motionerna I: 342 och II: 411 — vari yrkats om skyndsamt utredning angående möjligheten att inordna ifrågakvarande lånebidragsverksamhet under lantbruksnämnderna — att den nuvarande bidragsverksamheten på området enligt utskottets förmenande icke var ordnad på tillfredsställande sätt. Det syntes utskottet sålunda önskvärt, att de olika stödåtgärderna på området samordnades och gjordes enhetliga över hela landet. Vidare hade enligt utskottet den frågan blivit aktuell, huruvida verksamheten borde överflyttas till andra organ. Med hänsyn till att föredragande departementschefen i propositionen nr 138 till innevarande års riksdag angående anslag för budgetåret 1953/54 till främjande av bostadsförsörjningen m. m. föreslagit, att bidragsgivningen i avvaktan på viss ytterligare utredning skulle fortgå på oförändrade villkor under sistnämnda budgetår, fann utskottet icke skäl biträda nyssnämnda

yrkande. Riksdagen hade icke något att erinra häremot (r. skr. nr 307). Vid sådant förhållande anser utskottet, att den i nu föreliggande motioner I: 47 och II: 55 framförda begäran om översyn av ifrågakvarande spörsmål icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

I detta sammanhang bör enligt motionerna även frågan om byggande av fiskehamnar upptagas till ny prövning. Såsom i motionerna framhållas har den femårsplan, som på grundval av 1944 års fiskehamnsutrednings betänkande uppgjorts för utbyggnaden av fiskehamnar, icke kunnat följas i praktiken, varför en betydande eftersläpning uppstått och många fiskehamnar fortfarande är oanvändbara för moderna fiskefartyg. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid Kungl. Maj:t genom beslut den 17 april 1953 uppdragit åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att efter samråd med berörda länsstyrelser verkställa en översyn av nyssnämnda femårsplan med avseende på hamnföretagens angelägenhetsgrad och utförande samt att i samband därmed göra en uppskattning av kostnaderna i aktuella priser för genomförande av den reviderade planen. Kungl. Maj:t har vidare anbefallt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att, sedan uppdraget slutförts, inkomma till Kungl. Maj:t med redogörelse för resultatet av utredningen. Med hänsyn härtill torde motionernas syfte såvitt avser fiskehamnar vara tillgodosett.

Vad slutligen beträffar fiskets försäkringsfrågor har såväl i nyssnämnda motioner som i motionerna I: 92 och II: 120 framställts erinringar mot den nuvarande utformningen av de statliga hjälpåtgärderna för fiskare vid förlust av fiskredskap samt utvecklats vissa synpunkter på möjligheten att komma till rätta med bristerna i gällande bestämmelser på området. I sistnämnda motioner har det i anslutning härtill ansetts välmotiverat, att riksdagen ger till känna sitt beaktande av fiskerinäringens svårigheter vid inträffade katastrofer genom att hos Kungl. Maj:t påkalla dels en översyn av de bestämmelser, som gäller för erhållande av bidrag till fiskare vid förlust av fiskredskap, dels utredning om hjälp genom stödlån vid dylika förluster och dels översyn av grunderna för den statsunderstödda fiskredskapsförsäkringen. Fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund har i sina yttranden över motionerna ansett det behövt, att fiskredskapsförsäkringen blir föremål för en översyn samt att direktiven för beviljande av lån för fiskredskapsförluster uppmjukas. Jordbruksnämnden har i sitt yttrande anført, att fiskare vid redskapsförluster bör få stöd i form av en utav staten understödd fiskredskapsförsäkring under förutsättning att försäkringen kan få sådan utformning, att en mera allmän anslutning till densamma kan vinnas. Utskottet anser liksom motionärerna, att man ännu icke synes ha kommit fram till ett fullgott försäkringssystem på fiskets område. Erinringar synes därvid främst kunna göras mot fiskredskapsförsäkringen, vilken enligt vad fiskeristyrelsen uppgivit hittills icke fått någon anslutning bland fiskarna och i sin nuvarande form knappast kommer att kunna få större betydelse. Enligt utskottet torde det därför finnas fog för att påkalla en översyn av ifrågakvarande bestämmelser. Emellertid har utskottet inhämtat, att en dylik översyn för närvarande överväges inom jordbruksdepartementet.

Det kan förutsättas att de synpunkter, som i motionerna framförts i ämnet, därvid kommer att beaktas. Med hänsyn till angivna förhållanden torde nu berörda i motionerna framställda yrkande om utredning icke för närvarande böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att motionerna I: 47 och II: 55 samt I: 92 och II: 120 icke
må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 17 november 1953.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Tjällgren, Näslund, Bertil Andersson, Sundberg, Nord, Hjalmar Nilsson, Einar Persson*, Franzén* och Björnberg*; samt

från a n d r a kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö*, Hæggbloom*, Antby*, Pettersson i Dahl*, Ekdahl, Netzén*, Utbult*, Arweson, Widén och Jönsson i Gärds Köpinge*.

* Ej närvarande vid justeringen.